

"קול דְּמֵי אָחִיד, צְעָקִים אֵלַי מִן-הָאֲדָמָה" רצח העם בדרפור וטיהור אתני בסודאן

יוני 2012 | תמוז תשע"ב

רצח עם בסודאן | יוני 2012

רצח העם בדרפור	
מיקום:	סודאן
שנים:	2003 עד היום
הרוצחים:	סודאנים ערבים איסלאמיסטיים
הנרצחים:	בני שבטי הפור, הזיגאוה והמסליט
מס' נרצחים:	כחצי מיליון בני אדם

מאז שנת 2003 צבא סודאן ומיליציות הגיינג'אוויד משמידים את בני שבטי הפור, הזיגאוה והמסליט בחבל דרפור. יותר מ-300,000 בני אדם נרצחו בנשק ועוד כ-240,000 מתו מרעב וממחלות. אלפי כפרים נשרפו עד היסוד ויותר משניים וחצי מיליוני בני אדם גורשו מבתיהם. זהו רצח עם שמבצע השלטון הסודאני האסלאמי ביחד עם המיליציות האכזריות. הם משמידים את בני השבטים האלו בגלל מי שהם, בגלל צבע עורם, בגלל אמונותיהם ובגלל תרבותם. בספטמבר 2004 הכריז נשיא ארה"ב דאז, ג'ורג' וו בוש, שהמתרחש בדרפור הוא רצח-עם. מאז נעשו מאמצים מעטים מדי מצד העולם לעצור את רצח העם. בחצי השנה האחרונה המדיניות הננקטת על ידי האו"ם, האיחוד האפריקאי ומדינות המערב היא מדיניות של צמצום המעורבות בדרפור ובסודאן בכלל, זאת למרות שמעשי הטיהור האתני בדרפור וברחבי סודאן נמשכים ואף מואצים.

טיהור אתני – יוני 2012

מתחילת רצח העם בדרפור דווח על מאות כפרים של חקלאים בני שבטי הפור, הזיגאוה והמסליט אשר הופצצו על ידי חיל האוויר הסודאני ולאחר מכן נשרפו על תושביהם על ידי מיליציות הגיינג'אוויד. חלק ניכר מהכפרים ומשדותיהם יושבו מחדש על ידי אזרחים סודאנים ערבים המקורבים לשלטון ולגיינג'אוויד.

18 women and 9 children killed in air strike in Jebel Marra, Darfur

דיווח על הפצצת ג'אבל-מארה בה נהרגו 27 נשים וילדים. Radio Dabanga

בחצי השנה האחרונה דווח על הפצצות אוויריות של 25 כפרים ברחבי דרפור בהן נהרגו עשרות אזרחים ואלפי אזרחים נמלטו מבתיהם למחנות פליטים בדרפור ובצ'אד הסמוכה. בנוסף לאלה דווחו מספר מקרים בהם פליטים ששבו לכפרם גורשו על ידי מתיישבים חדשים על אדמותיהם באלמות.

דרדור תנאי מחייה של פליטים ועקורים

בדרפור ובמזרח צ'אד (בסמוך לגבול עם דרפור) חיים יותר ממיליון פליטי רצח העם משבטי הפור, הזיגאוה והמסליט בעשרות מחנות פליטים. תנאי המחיה במחנות הפליטים קשים במיוחד בשל המחסור הרב במזון, במים, בתרופות ובאמצעי חימום. בשנה

"קול דְּמִי אֶחִיד, צְעָקִים אֵלַי מִן-הָאֲדָמָה" רצח העם בדרפור וטיהור אתני בסודאן

יוני 2012 | תמוז תשע"ב

האחרונה הרחיקה ממשלת סודאן את סיוע המזון של תכנית המזון העולמית וכן הקשתה על הכנסת משאיות מים וציוד רפואי למחנות הפליטים שבשטחיה. נשים היוצאות מהמחנות לחפש אחר עצים להסקה ומים נחשפות לפגיעות אלימות, רצח ואונס על ידי המיליציות השונות ועל ידי כוחות הביטחון הסודאנים.

בחצי השנה האחרונה התרבו מספר הפליטים הדרפורים בשל התקיפות של צבא סודאן על הכפרים. דווח על מחסור חמור במים ומזון במרבית מחנות הפליטים, במיוחד אלה שבדרפור. דווח אף על ילדים שמתו ברעב ובצמא. דווח על אחוזים גבוהים של נגועים במגפות: מלריה, דיפטריה, בילהרציה, פילריאסיס וחצבת. בחלק מהמחנות עד תשעים אחוז מהפליטים חולים. עשרות עד מאות בני אדם מתו ממחלות אלה בכל חודש. אחרוני הארגונים ההומניטאריים שעוד פעלו בדרפור גורשו בחודשים האחרונים. בכל דרפור נותרו רק שישה צוותים של נציבות הפליטים של האו"ם, אלה פועלים בערים הגדולות של דרפור. ניתן להסיק כי ממשלת סודאן מיבשת ומרעיבה את אוכלוסיית פליטי רצח העם בדרפור על מנת להרגם ולהשאירם נחותים וחלשים.

מיסוד כוחות הג'ינג'אויד

כמה מאות מכוחות הג'ינג'אויד בדרום דרפור גויסו לחיל המילואים של משטרת סודאן תחת פיקודו של אבו טירה. חייליו של אבו טירה נכנסים למחנות הפליטים באיזור זאם-זאם באופן יומיומי ורוצחים, אונסים בוזזים ומתעללים בחיות. שייח מוסא חילל, מפקד הג'ינג'אויד שהואשם על ידי בית הדין הבינלאומי בהאג בביצוע רצח עם ואף נעצר בעבר על ידי ממשלת סודאן, חזר להיות מנהיג גדול ומוערך בדרפור ואף התחתן עם בתו של נשיא צ'אד.

דיווחים שקריים בתקשורת

The New York Times

February 27, 2012

Sven Torfinn for The New York Times

Darfur was long known for the brutality inflicted upon its residents by militias, but peace has settled on the region. A nomadic tribe got water at a well this month.

דיווח מטעה מכתבתו של ג'פרי גילמן מהניו-יורק טיימס: "שלום הושג באיזור"

סודאן מדורגת בין 10 המדינות הגרועות בעולם בחופש עיתונות. היא פעלה רבות בשנתיים האחרונות על מנת להוציא את כל אמצעי התקשורת הבינלאומיים משטחיה ובמיוחד משטחים בהם היא מבצעת טיהור אתני כמו דרפור. כמעט אף ערוץ תקשורת בעולם לא מדווח תדיר על המתרחש בדרפור וזאת למרות שחיים שם מיליוני בני אדם. לאחר שהוצאו מדרפור כל אמצעי התקשורת הבינלאומיים, בחודשים האחרונים אף נסגרו אמצעי תקשורת סודאנים אשר הביעו ביקורת על הממשלה.

סוכנות הידיעות של האו"ם אף היא כמעט ואינה מפרסמת ידיעות מדרפור. רדיו דבנגה המופעל על ידי פליטים דרפורים בהולנד וסוכנים סמויים ברחבי דרפור הוא היחיד כמעט שמדווח על המתרחש בדרפור. במרץ 2012 לאחר בקשות רבות של הניו-יורק טיימס לסקר את המתרחש בדרפור הותר לכתב ג'פרי גילמן לסייר בדרפור בליווי משרד התקשורת

"קול דְּמִי אָחִיד, צְעָקִים אֵלַי מִן-הָאֲדָמָה" רצח העם בדרפור וטיהור אתני בסודאן

יוני 2012 | תמוז תשע"ב

הסודאני. גיטלמן פרסם מאמר בשם "דרפור פותחת דף חדש" ובו סיקור על מאה אלף פליטים שחזרו לבתייהם ועל פיחות במעשי האלימות בדרפור בעקבות הסכמי דוחא. מיותר לציין כי הדיווחים כולם היו שקריים לחלוטין וכי תושבי הכפר אותם ראיין גיטלמן אינם משתייכים לשבטים המושמדים, אלא לשבטים התוקפים והמתישבים. תחקיר נציבות הפליטים של האו"ם הוכיח כי מדובר בטענות כוזבות אלא שהאו"ם לא טרח לפרסמו. המאמר מהניו יורק טיימס פורסם ותורגם לשפות רבות וזאת בעוד ידיעות אמת מדרפור כמעט ואינן מתקבלות.

בית הדין הבינלאומי בהאג

ב-2009, הוציא בית הדין הבינלאומי בהאג (ICC) צו מעצר לנשיא סודאן, עומר אל-באשיר, ולארבעה בכירים נוספים בממשלת סודאן, אך מועצת הביטחון של האו"ם טרם הובילה למעצרו. במרץ 2012 בית הדין הבין לאומי הוציא צו מעצר כנגד שר ההגנה הסודאני, אבדל חוסיין, המואשם ב-41 סעיפים של פשעים כנגד האנושות ופשעי מלחמה על מעשיו בדרפור.

כישלון שיחות השלום בדוחא

שיחות השלום בין ממשלת סודאן לבין המיליציות שהסכימו לדון עם ממשלת סודאן בשנים 2004, 2006 ו-2011 לא רק שלא הפסיקו את האלימות ורצח ההמונים בדרפור, אלא גם נתנו לממשלת סודאן ולרודן אל-באשיר כיסוי תקשורתי טוב להסתיר את הפשעים שהם מבצעים ולהרחיב אותם אל המחוזות האחרים: דרום קורדופאן והנילוס הכחול.

תמיכת מדינות אחרות ברצח העם

מטוסי אנטונוב רוסיים בדרפור

אידריס דבי, נשיא צ'אד, הודיע כי יתחתן ב-10.1.2012 עם בתו של מנהיג הגיינג'אוויד, מוסא חילל, המואשם ברצח העם בדרפור. הנשיא שילם לחילל 25 מיליון דולר עבור הזכות לשאת את בתו לאישה.

סין ורוסיה המשיכו בהזרמת נשק ותחמושת לחבל דרפור בניגוד לאמברגו נשק של האו"ם, האוסר העברת נשק לחבל זה. הנשק כלל גם מסוקי קרב, מטוסי תקיפה, טילי אוויר-קרקע וכלי רכב משוריינים.

כוח שמירת השלום הבינלאומי

כוח שמירת השלום של האיחוד האפריקאי והאו"ם בדרפור מונה 23,466 חיילים ושוטרים אשר משימתם להגן על חיי האזרחים באזורי הבסיסים שלהם הממוקמים בערים הגדולות ובמחנות הפליטים. מאז שנכנס הכוח לפעולה ביולי 2007 נהרגו 115 מחייליו. הכוח פועל בשיתוף עם צבא סודאן ונלחם בחודשים האחרונים בעיקר במיליציות של השבטים הנרצחים. מפקד הכוח מתבטא בכל הזדמנות שרק ניתנת לו וטוען כי נחיצותו של הכוח ירדה וכי דרפור מתקרבת לשלום. דובר הכוח אחראי לדיווחים השקריים על חזרתם של פליטים לכפריהם בדרפור, אשר הופרכו על ידי נציבות הפליטים של האו"ם.

"קול דְּמִי אָחִיד, צְעָקִים אֵלַי מִן-הָאֲדָמָה" רצח העם בדרפור וטיהור אתני בסודאן

יוני 2012 | תמוז תשע"ב

דרום קורדופאן והנילוס הכחול שבסודאן

דרום קורדופאן והנילוס הכחול שבסודאן - רקע

בשנת 1983, בעקבות החלת חוקי השריעה האסלאמית בסודאן התקוממו חיילי הדרום הנוצרי והחלו במרד אשר הפך למלחמת אזרחים עקובה מדם. הלחימה הבלתי פוסקת ומעשי טבח רבים שהתחוללו בצילה הביאו למותם של שני מיליון אזרחים, ולעקירתם של מעל לארבעה מיליון בני אדם מבתיהם. חיילי הדרום ניצחו לאורך השנים בקרבות רבים והצליחו להשתלט על שטחים נרחבים המוכרים כיום כדרום סודאן. בשנת 2005 נחתם הסכם ראשון בין הדרום לצפון לפיו יתקיים משאל עם שבו יוכרע אם הדרום יקבל עצמאות. במשאל העם הוכרע כי הדרום והצפון ייפרדו, גבולות מוסכמים על השניים טרם נקבעו בשל הסכסוך על שדות הנפט. ביולי 2011 הכריזה דרום סודאן על עצמאות בגבולות אשר נקבעו בהסכם ומותירים מאות אלפים מבני הנובה ובני המיסרייה המזוהים עם הדרום בשטחי סודאן הצפונית. מזה מספר שנים פועלת ממשלת סודאן באלימות על מנת לדכא שבטים אלו המזוהים כ"אפריקאים" נוצרים. אלימות זו החרפה בשנה האחרונה, מאז הכרזת העצמאות של דרום סודאן, והפכה לטיהור אתני של ממש אשר כולל הפצצת אזרחים, מעשי טבח והרעבה מכוונת של האוכלוסייה. היה זה אך לפני שנה שבורות ההריגה בדרום קורדופאן נחשפו על ידי הלוויין.

טיהור אתני – יוני 2012

בני נובה מוצאים מקלט מהפצצות. צילום: ניקולאי קריסטוף, NYT

מזה יותר מעשור מפציץ צבא סודאן מאות כפרים של בני הנובה ובני המיסרייה המזוהים עם "אפריקאים נוצרים" בדרום קורדופאן ובנילוס הכחול. בחצי השנה האחרונה צבא סודאן ביצע 76 הפצצות אוויריות על 48 כפרים בדרום קורדופאן וכעשרה כפרים בנילוס הכחול. בהפצצות אלה נהרגו מאות אזרחים ועשרות אלפים נמלטו מבתיהם. ההפצצות התדירות מונעות מהחקלאים לעבד את אדמותיהם ולטפל בבקר שלהם ובכך מקדמות את מגפת הרעב שפקדה אזורים אלה בחודשים האחרונים בהן קיפדו את חייהם אלפי בני אדם. צבא סודאן משתמש ברקטות טווח כנגד אזרחים, יותר מ-70 רקטות נורו בחצי השנה האחרונה על כפרים בהרי הנובה שהרגו לבדן כ-18 בני אדם.

בדצמבר 2011 הודיעה נציבות הפליטים של האו"ם כי כ-417,000 בני אדם נעקרו מבתיהם בדרום קורדופאן ובנילוס הכחול.

ב-12 בינואר סילק מושל דרום קורדופאן, אחמד חרון, את כל ארגוני הסיוע הבינלאומיים מדרום קורדופאן, זאת לאחר שהואשם בפשעים כנגד האנושות על מעשיו בדרפור. ב-1 באפריל נחשפה קלטת שבה נראה חרון בתדריך לחייליו לפני תקיפת כפר מורדים. חרון נראה כפוקד על הצבא להרוג את כולם ולא לקחת שבויים.

"קול דְּמֵי אָחִיד, צַעֲקִים אֵלַי מִן-הָאֲדָמָה" רצח העם בדרפור וטיהור אתני בסודאן

יוני 2012 | תמוז תשע"ב

מעורבות העולם

בני נובה מורעבים אוכלים עלים
צילום: ניקולאי קריסטוף, NYT

אומות העולם כמעט ולא מתייחסות לטיהור אתני בדרום סודאן. ההתייחסות למלחמה בין דרום סודאן לסודאן מכילה גם התייחסות לקרבות בין צבא המורדים הדרום סודאני הפועל בתוך סודאן (SPLA-N) לבין צבא סודאן, אך במרבית המקרים קריאות הנשמעות מאשימות את שני הצדדים במלחמה ואינן מאשימות באופן חד וברור את ממשלת סודאן בקיומו של הטיהור אתני. דוגמה נחרצת להצהרה כזו ניתן לראות בנאומו של ברק אובמה ביום השואה (24.4.2012) במוזיאון השואה בושינגטון שבו הביע צער על הטיהור אתני וקרא לשני הצדדים להפסיק בלחימה.

בפברואר 2012 התקיימו באדיס-אבבה שיחות שלום בין סודאן לדרום סודאן. בהסכם ביניהן שנחתם ב- 11 בפברואר הודיעו שני הצדדים כי יכבדו את הריבונות והטריטוריה האחת של השנייה, אלא שהלחימה והפצצות האזרחיים המשיכו. בחודש מאי חזרו נציגי המדינות לאדיס-אבבה להמשך הדיונים על השלום בתיווך מועצת הביטחון של האו"ם, ולאחר מספר ימים של דיונים בהם העלתה מועצת הביטחון של האו"ם דרישה להכניס סיוע הומניטארי לדרום קורדופאן ולנילוס הכחול. ההסכם היחיד שנחתם הוא בדבר הוצאת הכוחות הצבאיים של שתי המדינות מחבל אביי. שיחות שלום כאלה משמשות כהכשרת הלגיטימציה להמשך הטיהור אתני ואינן מכוונות לעצירת הטיהור אתני כלל.

הוועד למאבק ברצח עם יחד עם קרוב למאה ארגונים בעולם [פנו למועצת הביטחון של האו"ם](#) ולאיחוד האפריקאי במאי 2012 ובאוגוסט 2012 ודרשו כי בהתאם לחוק הבינלאומי יופסק הטיהור אתני בסודאן וכוחות סיוע הומניטאריים יוכנסו לסודאן.